

ВІДГУК

офіційного опонента доктора політичних наук, професора, виконувача обов'язків завідувача кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Третяка Олексія Анатолійовича на дисертацію
Бардаха Олександра Юхимовича
на тему «Взаємодія органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства» подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Відгук складено на основі вивчення дисертаційної роботи, опублікованих здобувачем результатів наукових досліджень, а також матеріалів, які підтверджують впровадження результатів роботи.

Ступінь актуальності обраної теми дослідження.

Актуальність обраної здобувачем теми дослідження обумовлена активним впровадженням цифрових технологій в усі сфери соціальної комунікації, широким використанням систем цифрового врядування в організацію взаємодії влади та бізнесу. Цифрова трансформація публічного управління відбувається з урахуванням ефективного становлення цифрової економіки та цифрових бізнес-платформ.

Успіх реформи децентралізації влади створив нові фінансові та ресурсні можливості для органів місцевого самоврядування щодо реалізації цифрових програм та проектів, таких як SmartCity та інших новітніх форм процесу цифровізації громад важливу роль у якому відіграє взаємодія місцевої влади та підприємницьких структур. Одночасно це поставило перед органами місцевого самоврядування актуальні завдання визначення новітніх шляхів та механізмів цифрового врядування.

Важливим заданням вбачається необхідність поєднання зусиль влади та бізнесу у формуванні та реалізації стратегій цифрового розвитку громад, особливо,

з урахуванням того, що в умовах війни, це має вирішальне значення для перспектив розвитку кожної громади і країни в цілому. Втім ще до кінця не відпрацьовані чіткі і науково обґрунтовані критерії та механізми впровадження цифрового врядування в громадах та удосконалення взаємодії бізнесу та органів місцевого самоврядування.

Актуальність теми, в умовах війни, обумовлена необхідністю прискореної цифрової трансформації публічного управління в громадах та забезпечення сталої цифрової комунікації органів місцевого самоврядування з бізнесом та жителями громад задля поєднання зусиль органів публічної влади із інституціями громадянського суспільства у процесі ревіталізації громад. Насьогодні важливим завданням є спрямування дій органів місцевого самоврядування на впровадження цифрових комунікацій, формування стратегій цифрового розвитку громад з урахуванням загальнонаціональних програм та проектів цифровізації.

Окремим аспектом цього процесу є вивчення та адаптація світового досвіду взаємодії влади та бізнесу, який в умовах військової агресії, створює підґрунтя перспектив розвитку країни і громад у повоєнний період. Проте на сучасному етапі ще до кінця не відпрацьовані чіткі і науково обґрунтовані критерії оцінки рівня взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства цифрового.

Зважаючи на сукупність наведених вище аргументів, можна визнати, що тема дисертаційної роботи О. Бардаха є актуальною та своєчасною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня вірогідність забезпечені професійним вирішенням низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті (кожен наступний розділ чи підрозділ

органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його); використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних (список використаної літератури налічує 228 найменування); відповідності предметної спрямованості дисертаційного дослідження галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»; достатньою кількістю апробацій отриманих результатів на науково-практичних конференціях.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Ознайомлення зі змістом дисертації, основними публікаціями дає змогу визнати, що мету дослідження досягнуто. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані автором особисто й характеризуються науковою новизною.

Основні результати, що характеризують елементи наукової новизни, полягають у тому, що:

уперше:

– розроблено комплекс концептуальних положень щодо публічного управління у сфері взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства та становлення цифрового врядування в органах місцевого самоврядування;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, зокрема, теоретичні підходи до визначення ролі та місця соціального партнерства, GR та форсайту в системі публічного управління взаємодією органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрової трансформації суспільства;

– концептуальні підходи до формування структури та основних елементів системи цифрового врядування в системі муніципального управління на основі цифрових платформ взаємодії влади та бізнесу;

дістало подальшого розвитку:

– систематизація основних світових трендів та теоретичних положень про цикли соціально-економічного розвитку, взаємозв'язок політичних та економічних циклів та їх вплив на створення сприятливих умов взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства для соціально-економічного зростання в громадах

– наукові положення щодо особливостей цифрового розвитку громад в Україні в умовах цифрової трансформації механізмів публічного управління та удосконалення механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування з бізнес-структурами, визначення потенціалу партнерства влади та бізнесу як основи формування громадянського суспільства та забезпечення подальшого розвитку громад;

– рекомендації для органів місцевого самоврядування та бізнесу, міжнародних організацій і дослідницьких центрів щодо розробки спільних програм і проектів цифрового розвитку громад в Україні з урахуванням потреб ревіталізації громад у повоєнний період в рамках публічно-приватного партнерства.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковані в 11 наукових працях, із них: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 підрозділ у колективній монографії, 5 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. Провідний внесок за обсягом у публікаціях у співавторстві належить аспіранту і визначено у переліку публікацій, який подано у дисертації.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії й надають авторові право публічного захисту дисертації. Детальний аналіз представленого рукопису дисертації та наукових публікацій дає підстави констатувати ідентичність публікацій і основних положень дисертації.

Практичне значення роботи.

Висновки відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та впливають із її основних положень. Основні концептуальні та практичні положення доведені до рівня практичних рекомендацій і можуть бути використані в процесі розроблення та реалізації заходів щодо розвитку цифрових компетентностей публічних службовців та їх використання у програмах цифрового розвитку громад та територій.

Висновки та рекомендації наукового дослідження використані у діяльності:

– Департаменту цифрової трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування Дніпропетровської обласної державної адміністрації при реалізації регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки";

– Дніпропетровської обласної ради при розробці регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки" рішення Дніпропетровської обласної ради від 14.10.2022 №216-13VIII;

– Новомосковської міської ради Дніпропетровської області у використанні цифрових технологій в роботі виконавчих органів міської ради;

– Зеленодольської міської ради Криворізького району Дніпропетровської області в роботі виконавчих органів міської ради;

– Асоціації міст України під час реалізації міжнародних та місцевих проектів у сфері цифрового розвитку громад.

Слід відзначити, що дисертаційна робота О. Бардахає самостійним і структурно завершеним дослідженням, що характеризується єдністю змісту, має постульовану автором науково-теоретичну та практичну цінність. Практичне значення одержаних результатів полягає в практико-орієнтованих рекомендаціях та пропозиціях, які можуть бути використані для вдосконалення нормативно-правового забезпечення цифрового розвитку громад та взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Дисертація складається з анотації державною та англійською мовами, зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг дисертації становить 248 сторінок, з них 206 – основний текст, 4 таблиці, 7 рисунків, 1 додаток, список використаних джерел становить 228 найменувань, з них 125 іноземною мовою.

Структура дисертації має логічну побудову і сприяє розкриттю теми дослідження та виконанню поставлених завдань. Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до такого роду наукових робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Проте, оскільки деякі його положення є дискусійними, що пов'язано з означенням дисертантом власної позиції окремих досліджуваних проблем, варто зробити певні уточнення, зауваження та рекомендації з метою подальшого удосконалення обумовленої проблематики.

1. Одним з завдань дисертаційного дослідження визначена розробка моделі та шляхів вдосконалення публічного управління формуванням партнерських відносин між органами місцевого самоврядування та бізнесом в Україні. В самій роботі є опис зарубіжних моделей, робляться акценти на теоретичних підходах до даних моделей, висвітлюються моделі партнерських відносин у зарубіжних країнах і пропонується авторська модель. Втім, у методах дослідження не зазначено метод моделювання, який використовувався для побудови авторської моделі. Наголос на використанні цього методу ще більше б підкреслило фундаментальність та наукову обґрунтованість отриманих дисертантом результатів.

2. У п. 2.2. автором дисертаційного дослідження розглядаються декілька форм побудови взаємодії у сучасних системах публічного управління, зокрема: GR (government relations) - зв'язки з "управлінням", public relations (PR) - зв'язки з громадськістю та public affairs (PA) - суспільні відносини, - в аспекті соціальної взаємодії. Акцент зроблено на деяких відмінностях таких форм комунікативної діяльності. Автор дає визначення такому поняттю як GR (government relations) - зв'язки з "управлінням". Також розмежовуються поняття PR-діяльності та GR-діяльності. Автор висловлює цікаві погляди щодо даних понять. Втім ролі і значенню Publicaffairs (PA) приділено дуже мало уваги. Доцільно було б бідьше акцентувати уваги також на PA-діяльності в процесі формування партнерських відносин між органами місцевого самоврядування та бізнесом в умовах цифрової трансформації суспільства.

3. Викликає дискусію теза про те, що економічна складова цифрової трансформації (діджиталізації) є й буде центральною ланкою всього ланцюга світового розвитку. Дійсно, економічна складова цифровізації була історично першою і наразі залишається провідною. Проте, поряд з цим все виразніше простежуються політична та ідеологічно-ціннісна складові цифрового розвитку (особливо по відношенню до громад і територій), що виявляються через активний розвиток наддержавних та регіональних об'єднань політичного типу та просування по всій планеті певних цифрових ідей, компетентностей, норм і цінностей.

4. У висновках дисертації бракує конкретизації шляхів удосконалення публічного управління формуванням партнерських відносин між органами місцевого самоврядування та бізнесом в Україні в конкретних умовах цифрового розвитку громад та проблем, які виникають на цьому шляху.

Висновок. З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність

формульованих положень і висновків вважаю, що дисертаційна робота Бардаха

Олександра Юхимовича на тему «Взаємодія органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому теоретично обґрунтовано механізми взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу в умовах цифрового суспільства надановідповідні практичні рекомендації, що має суттєве значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота О. Ю. Бардаха відповідає вимогам, що передбачені наказом Міністерства освіти та науки від 12.07.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (пункти 5, 6, 8) а її автор – Бардах Олександр Юхимович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

Доктор політичних наук, професор,
в. о. завідувача кафедри політології,
соціології та публічного управління
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

 Олексій ТРЕТЯК

Підпис офіційного опонента

О. А. Третяка засвідчую:
Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Олег МАРЕНКОВ